

Dokument s plenarne sjednice

A9-0144/2022

13.5.2022

IZVJEŠĆE

o otocima i kohezijskoj politici: trenutačno stanje i budući izazovi
(2021/2079(INI))

Odbor za regionalni razvoj

Izvjestitelj: Younous Omarjee

SADRŽAJ

	Stranica
PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA	3
OBRAZLOŽENJE	20
MIŠLJENJE ODBORA ZA POLOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ	21
PISMO ODBORA ZA ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA	28
INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU	33
KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU.....	34

PRIJEDLOG REZOLUCIJE EUROPSKOG PARLAMENTA

o otocima i kohezijskoj politici: trenutačno stanje i budući izazovi (2021/2079(INI))

Europski parlament,

- uzimajući u obzir članke 174., 175. i 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU),
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1058 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o Europskom fondu za regionalni razvoj i Kohezijskom fondu¹,
- uzimajući u obzir Uredbu (EU) 2021/1056 Europskog parlamenta i Vijeća od 24. lipnja 2021. o uspostavi Fonda za pravednu tranziciju²,
- uzimajući u obzir završnu izjavu s 40. Opće skupštine Komisije za otoke Konferencije rubnih primorskih regija Europe od 15. travnja 2021.,
- uzimajući u obzir Sedmi program djelovanja za okoliš i koncepte koji su u njemu navedeni,
- uzimajući u obzir zaključke Vijeća od 16. listopada 2020. o strategiji EU-a za bioraznolikost do 2030.,
- uzimajući u obzir studiju provedenu za Odbor za regionalni razvoj naslovljenu „Islands of the European Union: State of play and future challenges“ (Otoci Europske unije: trenutačno stanje i budući izazovi), objavljenu u ožujku 2021.,
- uzimajući u obzir studiju provedenu za Odbor za regionalni razvoj naslovljenu „Cohesion Policy and Climate Change“ (Kohezijska politika i klimatske promjene), objavljenu u ožujku 2021.,
- uzimajući u obzir instrument za oporavak NextGenerationEU,
- uzimajući u obzir završnu izjavu s 26. Konferencije predsjednika najudaljenijih regija, potpisano u Ponti Delgadi 18. studenoga 2021.,
- uzimajući u obzir mišljenje Europskog odbora regija od 10. prosinca 2020. o Izvješću Europske komisije o provedbi obnovljenog strateškog partnerstva s najudaljenijim regijama Europske unije³,
- uzimajući u obzir dogovor Vijeća od 7. prosinca 2021. o općem pristupu ažuriranju pravila EU-a o stopama poreza na dodanu vrijednost (PDV),

¹ SL L 231, 30.6.2021., str. 60.

² SL L 231, 30.6.2021., str. 1.

³ SL C 37, 2.2.2021., str. 57.

- uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 18. svibnja 2021. o reviziji Fonda solidarnosti Europske unije⁴,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2018. o jačanju gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije u Europskoj uniji: 7. izvješće Europske komisije⁵,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 17. travnja 2020. o usklađenom djelovanju EU-a za suzbijanje pandemije bolesti COVID-19 i njezinih posljedica⁶,
 - uzimajući u obzir Rezoluciju Europskog parlamenta od 15. siječnja 2020. o europskom zelenom planu⁷,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 14. rujna 2021. naslovljenu Prema snažnijem partnerstvu s najudaljenijim regijama EU-a⁸,
 - uzimajući u obzir svoju Rezoluciju od 28. studenoga 2019. o klimatskoj i okolišnoj krizi⁹,
 - uzimajući u obzir članak 54. Poslovnika,
 - uzimajući u obzir mišljenja Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja te Odbora za poljoprivrednu i ruralni razvoj,
 - uzimajući u obzir mišljenje Europskog odbora regija od 14. listopada 2020. naslovljeno „Ususret održivoj upotrebi prirodnih resursa u kontekstu sredozemnih otoka”,
 - uzimajući u obzir izvješće Odbora za regionalni razvoj (A9-0144/2022),
- A. budući da se procjenjuje da u otočnim regijama EU-a živi više od 20 000 000 stanovnika (4,6 % ukupnog stanovništva EU-a); budući da otočno stanovništvo EU-a obitava na oko 2400 otoka koji pripadaju 13 država članica;
- B. budući da su otoci EU-a koji se suočavaju sa znatnim brojem strukturalnih problema u velikoj mjeri već klasificirani kao regije NUTS 2 ili NUTS 3 prema Nomenklaturi prostornih jedinica za statistiku;
- C. budući da na otoke često negativno utječe kombinacija višestrukih i trajnih prirodnih ograničenja kao što su mala površina, uglavnom niska gustoća naseljenosti, demografski izazovi kao što je sezonski demografski pritisak, mali opseg tržišta, dvostruka izoliranost (otoci i arhipelazi), nepovoljna topografija vrlo slična topografiji planinskih regija, ovisnost o pomorskom i zračnom prometu te ovisnost o malom broju proizvoda;
- D. budući da demografske promjene ne utječu jednako na sve zemlje i regije, već snažnije

⁴ SL C 15, 12.1.2022., str. 2.

⁵ SL C 390, 18.11.2019., str. 53.

⁶ SL C 316, 6.8.2021., str. 2.

⁷ SL C 270, 7.7.2021., str. 2.

⁸ SL L 117, 11.3.2022., str. 18.

⁹ SL C 232, 16.6.2021., str. 28.

utječu na regije koje već zaostaju, čime se pogoršavaju postojeće teritorijalne i socijalne nejednakosti; budući da su ruralne, rubne i najudaljenije regije, uključujući otoke, najviše pogodene depopulacijom, pri čemu ta područja napuštaju uglavnom mlađi i žene, što za posljedicu ima sve veći udio starijih osoba u njihovom stanovništvu, a to bi pak moglo povećati rizik od socijalne izolacije;

- E. budući da su posebnosti otoka prepoznate u članku 174. UFEU-a i budući da konkretna primjena tog članka još uvijek izostaje, posebno u pogledu otočnih područja EU-a; budući da bi te posebnosti trebalo uzeti u obzir u politikama EU-a, u prvom redu izradom posebne strategije, europskog akcijskog plana i programa politike za otoke s jasno utvrđenim prioritetima za djelovanje;
- F. budući da su sve otočne regije razmjerne slabije razvijene od kontinentalnih regija države članice kojoj pripadaju i imaju niži BDP po glavi stanovnika;
- G. budući da su tri države članice EU-a otoci;
- H. budući da fizička izdvojenost otoka i njihova udaljenost od kopna stvaraju dodatna ograničenja, među ostalim za tržište rada, održive prometne veze i mobilnost, uvoz sirovina i proizvoda široke potrošnje, pristup otočnih proizvoda susjednim vanjskim tržištima, obrazovanje, zdravstvenu skrb, gospodarske aktivnosti, pristup vodi i odvodnji, opskrbu energijom te objekte za gospodarenje otpadom; budući da ta geografska izdvojenost znatno otežava zelenu tranziciju takvih područja prema klimatski neutralnom gospodarstvu;
- I. budući da su za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost ključni jednak pristup mjerama za kvalitetno i uključivo stjecanje vještina, usavršavanje i prekvalifikaciju, kao i informacijama o resursima za vještine, savjetovanju, obrazovanju i strukovnom osposobljavanju za sve, uključujući stanovnike rijetko naseljenih ruralnih i udaljenih područja i otoka, kao i onih pogodenih depopulacijom;
- J. budući da EU u skladu s člankom 349. UFEU-a za najudaljenije regije, koje su u velikoj većini otoci, mora donijeti posebne mjere kojima je cilj utvrditi uvjete primjene zajedničkih politika EU-a na te regije, posebno u područjima kao što su carinska i trgovinska politika, fiskalna politika, slobodne zone, poljoprivredna i ribarstvena politika, uvjeti za opskrbu sirovinama i osnovnom robom široke potrošnje, državne potpore te uvjeti pristupa strukturalnim fondovima i horizontalnim programima Unije; budući da posebne mjere u svim tim područjima doprinose jačanju gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije u EU-u;
- K. budući da tijekom pandemije bolesti COVID-19 sezonski i upućeni radnici često nisu imali osnovnu zdravstvenu skrb, dostojan smještaj, osobnu zaštitnu opremu i odgovarajuće informacije; budući da su često imali tek neprikladan pristup ili nisu uopće imali pristup programima socijalne zaštite u državi članici domaćinu, uključujući naknadu za bolovanje i programe za kratkoročnu nezaposlenost; budući da mobilnost radnika uvelike ovisi o dostupnim vrstama prijevoza, čime su radnici s otoka i iz najudaljenijih regija Unije posebno pogodeni;
- L. budući da osobitu zabrinutost u kontekstu otočnih područja Unije bude dugoročne socijalne, gospodarske, ekološke i kulturne posljedice krize prouzročene bolešću

COVID-19 te budući da europski oporavak mora obuhvatiti otoke i ne smije dovesti do daljnjih regionalnih razlika; budući da je uslijed krize uzrokovane bolešcu COVID-19 do izražaja došla vrlo velika osjetljivost otočnih gospodarstava na takve događaje;

- M. budući da su se stope nezaposlenosti na otocima, koja su često visoke i uglavnom više nego na kopnu, znatno dodatno povećale zbog krize prouzročene bolešcu COVID-19, posebno pogodivši mlade;
- N. budući da su otoci i najudaljenije regije najizloženiji posljedicama klimatskih promjena i da ih pogađaju porast razine mora i erozija obale, zagrijavanje i zakiseljavanje mora i oceana te povećana učestalost i silina prirodnih katastrofa kao što su cikloni, erupcije vulkana, šumski požari i oluje, poplave, suše i problemi dezertifikacije, koji mogu negativno utjecati na poljoprivrednu i opskrbu hranom te mogu prouzročiti više oblika gospodarske, socijalne i ekološke štete; budući da oni mogu poslužiti kao izvrstan poligon za ispitivanje različitih procesa ekološke tranzicije i da mnogi od njih nastoje ostvariti energetsku samodostatnost temeljenu na obnovljivim izvorima energije;
- O. budući da otoci raspolažu s mnogim resursima čiji bi potencijal trebalo bolje ostvariti;
- P. budući da se otoci odlikuju iznimno bogatom bioraznolikošću i iznimno bogatim ekosustavima; budući da su otočni ekosustavi posebno ugroženi utjecajem klimatskih promjena i da ih je potrebno zaštитiti;
- Q. budući da na mnogim otocima unutrašnjost zaostaje za obalnim regijama kad je riječ o gospodarskom razvoju i dostupnosti usluga;
- R. budući da položaj poljoprivrednih gospodarstava na otocima, koja su većinom mala, otežavaju njihova udaljena lokacija, izoliranost i uvjeti okoliša, ovisnost o energiji s kopna, ograničena raznolikost proizvodnje zbog lokalnih i klimatskih uvjeta i velika ovisnost o lokalnim tržištima, kao i klimatska kriza, uništavanje okoliša, gubitak bioraznolikosti i nedostatak osnovne infrastrukture poput cesta, opskrbe vodom, gospodarenja otpadom te digitalne i zdravstvene infrastrukture; budući da te strukturne poteškoće često pogoršava odsutnost potpuno razvijenih usluga od općeg interesa;
- S. budući da su otoci, osobito najudaljenije regije, vrlo osjetljivi na socioekonomске krize i prirodne katastrofe kao što su ekstremni vremenski uvjeti i vulkanska aktivnost; budući da su zbog geografske izolacije i poteškoća u pristupu osnovnim potrepštinama s kopna, kao što su gorivo ili voda, otoci teže pogodjeni pojavama kao što je pandemija bolesti COVID-19, koje stvaraju posebne poteškoće za poljoprivrednike; budući da otočna područja u Uniji čine 80 % europske bioraznolikosti, da su staništa mnogim europskim endemskim vrstama te da mogu poslužiti kao utočišta za vrste kojima prijeti izumiranje, a istodobno predstavljaju vrlo važna područja za prezimljavanje, mjesta zaustavljanja ili uska grla za ptice selice, sisavce i beskraltežnjake te su u njima smještena bogatstva krajolika i okoliša koja zahtijevaju posebnu zaštitu;
- T. budući da se znatan dio socioekonomskog razvoja otoka temelji na sektorima koje obilježava visoka razina sezonalnosti, kao što je to slučaj s poljoprivredom i turizmom; budući da poljoprivrednike u otočnim regijama posebno pogađa smanjena konkurentnost jer moraju snositi visoke troškove prijevoza i ne mogu imati koristi od ekonomije razmjera, s obzirom na to da je na brojnim otocima zemljište oskudan resurs;

budući da će otoci EU-a morati poštovati strategiju „od polja do stola” kao ključni dio europskog zelenog plana kako bi se razvili pravedni, zdravi i ekološki prihvatljivi sustavi opskrbe hranom; budući da konkurenčija iz zemalja izvan EU-a, koje često ne poštuju iste standarde proizvodnje u području okoliša i sigurnosti hrane te imaju znatno niže troškove rada, može te regije dovesti u izrazito nepovoljan položaj;

- U. budući da bi učinak strategije „od polja do stola” na poljoprivrednu proizvodnju EU-a mogao imati ozbiljne posljedice u tim regijama zbog njihove slabe konkurentnosti u odnosu na uvoz iz inozemstva i izazove s kojima se suočavaju u pogledu diversifikacije svoje proizvodnje;
- V. budući da je morska i kopnena bioraznolikost otoka uglavnom endemska i stoga krhkja; budući da onečišćenje mora i obale, kao i prelov te nezakonit, neprijavljen i neregulirani ribolov, koji ima veći utjecaj na okoliš na otocima, uz vrlo ozbiljne posljedice na zaposlenost, sektor malog ribolova i lokalne zajednice, mogu biti razlog za zabrinutost na otocima;
- W. budući da najudaljenije regije i otoci mogu pomoći u osiguravanju održive budućnosti Europe u strateškim sektorima kao što su čista energija, bioraznolikost i ekoturizam;

Obilježja i posebnosti otoka Europske unije

1. prepoznaje izoliranost kao trajni strukturni nedostatak; napominje da je iz tog razloga potrebno razviti strategije integracije kako bi se otocima omogućilo da se suoče s izazovima i prevladaju prepreke koje uzrokuje njihova izoliranost;
2. podsjeća da se člankom 174. UFEU-a propisuje da Unija mora pridati posebnu pozornost europskim otocima;
3. naglašava da se europski otoci, iako se suočavaju sa zajedničkim izazovima, razlikuju po zemljopisnim obilježjima i institucijskom ustroju, što znači da je ključno usvojiti fleksibilna rješenja kojima se te posebnosti uzimaju u obzir;
4. izražava žaljenje zbog nedostatka vizije EU-a za europske otoke te poziva na razvoj europske vizije za otoke i na maksimalno iskorištavanje prednosti otoka;
5. podsjeća da se u članku 349. UFEU-a izoliranost također prepoznaje kao jedan od uvjeta koji ograničavaju razvoj devet najudaljenijih regija i spominje kao jedan od uvjeta koji pogoršavaju njihovo strukturno krhko socijalno i gospodarsko stanje; podsjeća da su člankom 349. UFEU-a predviđene posebne mjere za te najudaljenije regije; poziva na donošenje posebne uredbe o zajedničkoj organizaciji tržišta u najudaljenijim regijama kako bi se uzele u obzir ekološke, geografske i društvene osobitosti tih područja obuhvaćenih člankom 349. UFEU-a;
6. naglašava da su BDP i razina razvijenosti europskih otoka ispod prosjeka EU-a i zemalja kojima pripadaju;
7. naglašava da su geomorfološki i prirodni uvjeti jedan od glavnih nedostataka otoka; primjećuje da otoci općenito imaju dvostruki ili trostruki prirodni nedostatak: izoliranost, planinski teren i pripadnost arhipelagu;

8. podsjeća da izoliranost stvara strukturne probleme u smislu ovisnosti o pomorskom i zračnom prijevozu, javnim uslugama o kojima ovisi svakodnevni život europskih građana koji žive na otocima, što podrazumijeva dodatne troškove uvoza i izvoza robe i sirovina, uključujući energente, robe široke potrošnje i prijevoza putnika;
9. naglašava da su te poteškoće još veće u slučaju arhipelagâ zbog dvostrukе, a ponekad i trostrukе izoliranosti;
10. ističe manjak stanovništva, sirovina i resursa svih vrsta na otocima te napominje da je na mnogim otocima pristup pitkoj vodi i odvodnji, posebno za sva kućanstva, središnje pitanje za život ljudi, razvoj poljoprivrede, proizvodnju energije, održivost otoka i turističke mogućnosti;
11. naglašava da izdvojenost koja je posljedica izoliranog položaja podrazumijeva ovisnost o tržištima kontinentalnih i unutrašnjih područja te povećava trošak određenih usluga, kao što je gospodarenje otpadom, kao i određenih dobara, posebno kad je riječ o malim ili udaljenim otocima koji u velikoj mjeri ovise o uvozu;
12. ističe da su otočna gospodarstva usmjerena na primarni i tercijarni sektor te da hiperspecijalizacija slabi gospodarsku strukturu, čineći je osjetljivom na usporavanja gospodarske aktivnosti i krize; izražava zabrinutost zbog dugoročnih trendova koji na mnogim otocima EU-a mogu dovesti do gospodarstva koje se temelji isključivo na turizmu, što dovodi do sezonskih ranjivosti kao što je razlika u finansijskim resursima između glavne turističke sezone i razdoblja izvan nje; stoga naglašava da je potrebno diversificirati gospodarstvo otokâ jačanjem njihovog sekundarnog sektora kako bi se uspostavila odgovarajuća ravnoteža i diversificirano tržište rada;
13. sa zabrinutošću prima na znanje aktualne i dugoročne posljedice krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19, koje na otocima EU-a pogoršavaju ionako već nestabilnu situaciju u mnogim područjima; sa zabrinutošću napominje da je pogoršanje mentalnog zdravlja značajan čimbenik koji doprinosi nestabilnosti zbog izolacije i ograničenog izbora na otočnim područjima;
14. naglašava da su na mnogim otocima i u najudaljenijim regijama posljedice krize prouzročene bolešću COVID-19 veće nego na kopnu, što je vidljivo iz velikog porasta cijena pomorskog prijevoza tereta, te da one pogoršavaju strukturne socijalne i gospodarske poteškoće koje obilježavaju te regije; napominje da će aktualni rast cijena te poteškoće samo dodatno pogoršati;
15. podsjeća države članice da bi cilj Mehanizma za oporavak i otpornost trebao biti smanjenje razlika u gospodarskom, socijalnom i teritorijalnom razvoju između otoka i najudaljenijih regija s jedne te najrazvijenijih regija s druge strane; poziva Komisiju da prilikom predstavljanja izvješća o preispitivanju Europskom parlamentu izvijesti o usklađenosti nacionalnih planova za oporavak s tom odredbom;

Problemi i izazovi s kojima se susreću europski otoci

Klimatske promjene i bioraznolikost

16. naglašava da bioraznolikost na otocima obilježavaju jedinstvene biogeografske,

filogenetske i funkcionalne značajke, da se na otocima nalazi znatan dio svjetske bioraznolikosti te da se na njima nalaze značajna mjesta na kojima se važne vrste okupljaju radi razmnožavanja, ali da su isto tako pogodeni nerazmjernim gubitkom bioraznolikosti; smatra da su potrebne ciljane regionalne politike i mjere kao što je koordiniranija tehnička pomoć kako bi se zaštitila i obnovila jedinstvena bioraznolikost otoka i očuvali oskudni prirodni resursi na njima, kao što su tlo i voda, kako bi se zaštitila njihova poljoprivredna produktivnost, osobito održivih tradicionalnih proizvoda, i osigurala sredstva za život njihovih stanovnika, istodobno doprinoseći postizanju cilja europskog zelenog plana; poziva Komisiju i države članice da ojačaju potporu poljoprivrednicima koji primjenjuju prakse koje pogoduju bioraznolikosti, među ostalim većim financiranjem i stopama sufinanciranja;

17. naglašava da su obilježja brojnih otoka krhak okoliš te endemska bioraznolikost kopnenih i morskih zona te da razvoj turizma, posebno na određenim sredozemnim otocima, dodatno povećava antropogeni pritisak na bioraznolikost;
18. poziva na ciljane, održive i djelotvorne regionalne politike i mjere za otoke, usmjerene na jačanje njihove sposobnosti za zaštitu i obnovu njihove jedinstvene bioraznolikosti, promicanje plavog gospodarstva s naglaskom na održivom turizmu i ribarstvu te potporu istraživanjima na morskom dnu; poziva Komisiju da procijeni utjecaj klimatskih promjena na otoke;
19. podsjeća da su otoci najizloženiji posljedicama klimatskih promjena, posebno s obzirom na porast razine mora, zagrijavanje i zakiseljavanje mora i oceana, sve veći utjecaj dezertifikacije i sve veću učestalost prirodnih katastrofa;
20. poziva Komisiju da ispita potrebu za poboljšanjem Fonda solidarnosti Europske unije i prilagodbom tog Fonda novim okolnostima i prijetnjama kao što su prirodne katastrofe ili učinci klimatskih promjena kako bi se realističnije odgovorilo na posljedice tih pojava;
21. poziva Komisiju da se brzo pozabavi pitanjem važnosti prilagodbe postojećih mehanizama za izvanredna stanja radi suočavanja sa sve ozbiljnijim prirodnim katastrofama, kao što je erupcija vulkana na otoku La Palmi (Španjolska), koja predstavlja dosad nezabilježen društveni i gospodarski izazov koji zahtijeva razmjeran odgovor na prouzročenu štetu;
22. sa zabrinutošću primjećuje rizike povezane s prelovom te onečišćenjem mora i obale; u kontekstu Pariskog sporazuma i europskog zelenog plana, uključujući Europski zakon o klimi, poziva na posebnu potporu za otoke koja je nužna kako otoci razvili odgovarajuću prilagodljivost, otpornost i sposobnost predviđanja za borbu protiv klimatskih promjena i prilagodbu tim promjenama; poziva na uvođenje instrumenata za kompenzaciju negativnih socijalnih učinaka europskog zelenog plana na otocima EU-a;
23. poziva na analizu strategija za sprečavanje rizika od prirodnih katastrofa, mjera za prilagodbu klimatskim promjenama i regionalnih politika kako bi se izbjeglo širenje stambenih prostora i infrastrukture na poplavnim obalnim područjima ili područjima izloženima odronima tla;

Pristup vodi i gospodarenje vodama

24. smatra da otoci mogu biti sjajan laboratorij za prakse održivosti u sektorima kao što su čista energija, kružno gospodarstvo, pametna mobilnost, gospodarenje otpadom i plavo gospodarstvo; smatra da je posebno potrebno skratiti distribucijske lance kako bi se smanjile emisije iz prijevoza sirovina i promicalo kružno gospodarstvo, što je od velike važnosti za povećanje konkurentnosti i samoodrživosti otoka;
25. ističe sve nesigurnije stanje na gotovo svim otocima u pogledu njihovih prirodnih dobara, osobito vodnih resursa; u tom kontekstu poziva Komisiju da mobilizira dodatna finansijska sredstva kako bi se otočnim regijama pružila bolja potpora u pogledu pristupa vodi i gospodarenja vodama te kako bi se donijela zajednička politika gospodarenja vodama za otroke;
26. naglašava potrebu za promicanjem pročišćivanja vode, a posebno otpadnih voda, te za jamčenjem održivog kružnog toka vode; podsjeća da je desalinizacija često skupa i da nije učinkovit način za osiguravanje cjelokupne opskrbe otoka vodom; također podsjeća na izazove povezane s gospodarenjem otpadom na otočnim područjima, koja imaju ograničene resurse za skladištenje i preradu otpada, posebno tijekom glavne turističke sezone kada stvaraju povećane količine otpada; nadalje, naglašava stratešku ulogu kružnog gospodarstva, koje se mora proširiti kako bi obuhvaćalo prikupljanje i ekonomično recikliranje morskog otpada;

Energetska tranzicija

27. poziva na donošenje posebnih pravila i finansijske potpore kako bi se otocima pomoglo u postizanju ciljeva klimatske neutralnosti, uzimajući u obzir dodatne troškove povezane sa sektorima kao što su energetski i prometni sektor, kao i utjecaj mobilnih tehnologija na njihove energetske sustave; prepoznaje da su potrebne razmjerno vrlo visoke razine ulaganja u upravljanje nestalnim obnovljivim izvorima energije; poziva na to da se ti troškovi uzmu u obzir u zakonodavnem paketu „Spremni za 55 %”;
28. ističe potrebu za zakonodavnim paketom „Spremni za 55 %” i mogućnosti koje iz njega proizlaze; međutim, smatra da bi konkretna provedba tih zakonodavnih mjera trebala ići ruku pod ruku s promicanjem gospodarske, socijalne i teritorijalne kohezije, budući da otoci ovise isključivo o zračnom i pomorskom prometu;
29. poziva na konkretnе kompenzacijске mjere kojima se kompenziraju sve negativne posljedice procesa prelaska na čišće gospodarstvo i društvo na gospodarsku, socijalnu i teritorijalnu koheziju otoka koje mogu nastati zbog njihove ovisnosti o zrakoplovnom i pomorskom sektoru;
30. smatra da je pomno praćenje važno kako bi se osigurala potpuna integracija otoka u razvoj zelene pomorske infrastrukture; poziva na to da otoci budu prioritet u razvoju infrastrukture usmjerene na dekarbonizaciju zračnog i pomorskog prometa; ističe da su zbog strukturnih nedostataka otoka njihovi građani i poduzeća na otocima izloženiji rastu cijena;
31. podsjeća da se zbog svoje male površine i izoliranih energetskih sustava otoci suočavaju s velikim izazovom u pogledu opskrbe energijom jer uglavnom ovise o uvozu fosilnih goriva za proizvodnju električne energije, prijevoz i grijanje;

32. smatra da bi upotreba energije iz obnovljivih izvora, uključujući energiju plime i oseke, trebala biti prioritet koji otocima donosi znatne koristi, uzimajući u obzir potrebe lokalnih zajednica, uključujući očuvanje tradicionalne arhitekture otoka i lokalnih staništa; stoga poziva na pružanje potpore razvoju širokog spektra obnovljivih izvora energije u skladu sa zemljopisnim obilježjima otoka; pozdravlja programe za proizvodnju zelenog vodika čija je provedba pokrenuta na otocima;
33. poziva da se za sve europske otoke odredi cilj energetske samodostatnosti temeljene na obnovljivim izvorima energije koji će imati potporu potrebnih finansijskih sredstava i kojem će se pristupiti postupnim ukidanjem fosilnih goriva i uvođenjem mjera za povećanje potencijala održivih i obnovljivih izvora energije; poziva na dodatno istraživanje kako bi energija iz obnovljivih izvora na moru postala cjenovno pristupačnija i prikladnija za zemljopisna obilježja različitih morskih bazena;
34. naglašava da je za postizanje učinkovite ekološke tranzicije ključno poboljšati administrativne kapacitete lokalnih institucija europskih otoka i razviti njihov potencijal i kao pokretača gospodarske, socijalne i teritorijalne konkurentnosti i kao promicatelja klimatski prihvatljivog ponašanja među građanima; podsjeća da ta tranzicija također ovisi o snažnim politikama i inicijativama istraživanja i inovacija kojima se promiče suradnja među lokalnim dionicima, uz promicanje većeg širenja istraživačkih ustanova na otočnim područjima;
35. podsjeća države članice da njihovi nacionalni tranzicijski planovi u okviru Fonda za pravednu tranziciju moraju obuhvaćati posebnu studiju i analizu za svaki njihov otok;

Gospodarski i društveni razvoj

36. naglašava važnost podupiranja lokalne gospodarske strukture europskih otoka, posebno mikropoduzeća te malih i srednjih poduzeća (MSP-ova);
37. poziva države članice da sredstva iz Europskog socijalnog fonda plus (ESF+) i Europskog fonda za regionalni razvoj iskoriste za pružanje potpora za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, promicanje bolje ravnoteže poslovnog i privatnog života te pružanje mogućnosti zapošljavanja u regijama kojima prijeti depopulacija, s posebnim naglaskom na uključivanje većeg broja žena na tržište rada; naglašava važnost usluga savjetovanja, cjeloživotnog učenja te programa prekvalifikacije i usavršavanja za radnike svih dobnih skupina;
38. poziva na hitne mjere za ograničavanje depopulacije otoka, kao i odljeva mozgova i vještina, te za poboljšanje kvalitete života, među ostalim kroz poboljšanje pristupačnosti za ranjive skupine, za potporu lokalnim poduzećima, zaštitu radnih mesta i rješavanje problema starenja stanovništva; također poziva na promicanje razvoja ustanova zaduženih za obrazovanje, stručno ospozobljavanje, usavršavanje, inovativno i održivo poduzetništvo i zapošljavanje stanovnika otoka, posebno žena, čija je stopa nezaposlenosti na gotovo svim otocima EU-a viša od stopе nezaposlenosti muškaraca, kao i mladih;
39. naglašava potrebu za proširenjem dogovora Vijeća od 7. prosinca 2021. o ažuriranju pravila EU-a o stopama PDV-a za sva otočna područja u EU-u prema potrebi;

40. podsjeća da su uslijed krize prouzročene bolešću COVID-19 do izražaja došle ranjivosti mnogih europskih otoka u području zdravstva; stoga naglašava važnost razvoja i poboljšanja zdravstvene infrastrukture, pristupa skrbi i pružanja potpore kako bi se potaknulo zapošljavanje zdravstvenih djelatnika, posebno u najudaljenijim otočnim područjima;
41. naglašava da je potrebno na lokalnoj razini poticati blisku suradnju, mobilnost i razmjenu znanja između ustanova za obrazovanje, istraživanje i tehnološke inovacije, poduzeća i pojedinačnih građana; stoga poziva Komisiju da osigura da stanovnici europskih otoka, posebno onih najudaljenijih od europskog kontinenta, mogu u potpunosti i ravnopravno sudjelovati u europskim programima mobilnosti kao što su Erasmus +, Europske snage solidarnosti, DiscoverEU i budući program ALMA (Aim, Learn, Master, Achieve);
42. podsjeća na važnost programa EU-a kao što je Garancija za mlade; poziva države članice da brzo provedu taj program, uz blisku koordinaciju s fondovima EU-a kao je ESF+, s ciljem rješavanja položaja mlađih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih, s posebnim naglaskom na stanovnicima ruralnih područja i regija s prirodnim ili demografskim ograničenjima na tržištima rada, uključujući otokе, kako bi se osiguralo da sve osobe mlađe od 30 godina dobiju kvalitetnu ponudu za zaposlenje, nastavak obrazovanja, strukovno obrazovanje ili ospozobljavanje, da imaju priliku razviti vještine potrebne za mogućnosti zapošljavanja u širokom rasponu sektora ili da im se ponudi plaćeno naukovanje ili stažiranje u roku od četiri mjeseca od trenutka kad su postali nezaposleni ili su napustili formalno obrazovanje;
43. pozdravlja nastojanja da Garancija za mlade postane uključivija i da se izbjegne bilo kakav oblik diskriminacije, uključujući diskriminaciju mlađih koji žive u udaljenim ili ruralnim područjima ili ugroženim urbanim područjima ili u prekomorskim područjima i otočnim regijama,

Kultura

44. smatra da su kultura i razvoj kulturnog sektora na otocima od presudne važnosti; smatra da bi kulturne i jezične identitete otoka trebalo zaštiti i promicati, među ostalim u obrazovnim okruženjima, jer doprinose jačanju otoka, ali i cijelog EU-a, na svim razinama;
45. poziva Komisiju da 2024. proglaši Europskom godinom otoka;

Poljoprivreda i ribarstvo

46. poziva Komisiju da procijeni potrebu za uredbom kojom bi se utvrstile posebne mjere u području poljoprivrede za sve otroke razine NUTS 2 i NUTS 3 kako bi se postigla samodostatnost u opskrbi hranom i povećala konkurentnost njihovih proizvoda, ne dovodeći u pitanje postojeće instrumente kao što su Program za rješavanje problema koji se posebno odnose na udaljenost i otočni položaj i Uredba o utvrđivanju posebnih

mjera za poljoprivredu u korist manjih egejskih otoka¹⁰;

47. poziva na poduzimanje mjera usmjerenih na premošćivanje gospodarskog jaza između unutarnjih područja i obalnih regija, koji je vrlo često prisutan na otočnim područjima;
48. napominje da su otočni poljoprivredni i prehrabeni proizvodi jedinstvene kvalitete zbog specifičnih mikroklimatskih i topografskih uvjeta na otocima; naglašava potrebu za promicanjem potrošnje poljoprivrednih proizvoda iz otočnih i rubnih regija u okviru kohezijske politike; potiče Komisiju i države članice da razviju održiva rješenja za prijevoz poljoprivrednih proizvoda između većine otoka i kopna; smatra da će se time povećati konkurentnost, posebno manjih otoka, i ojačati položaj malih poljoprivrednika;
49. naglašava potrebu za pružanjem veće potpore održivom razvoju otoka, u ekološki prihvatljivim granicama i uz brigu o zdravom kopnenom i morskom okolišu, za poljoprivredu, gospodarenje šumama i očuvanje šuma, stočarstvo, akvakulturu, održivo ribarstvo, lokalnu proizvodnju i plavo gospodarstvo, među ostalim u okviru europskih programa suradnje; smatra da je potrebno ojačati potporu EU-a modernizaciji poljoprivredne djelatnosti na otocima, među ostalim promicanjem precizne poljoprivrede, kako bi se tim regijama pomoglo u ostvarenju ciljeva europskog zelenog plana;
50. naglašava da većina otoka nema dinamične gradove te ne može ostvariti koristi od prelijevanja finansijskih sredstava iz gradova, što dodatno povećava jaz u razvoju s kojim se suočavaju otočna ruralna područja; napominje da to dovodi do smanjene konkurentnosti, posebno u pogledu sposobnosti MSP-ova za istraživanje ekonomije razmjera;
51. ističe važnost prostornog planiranja usmjerenog na djelotvornu i učinkovitu upotrebu zemljišta;
52. ističe da je važno doprijeti do stanovnika ruralnih i udaljenih područja te povećati dostupnost mogućnosti za usavršavanje i prekvalifikaciju i osmislitи te mogućnosti za osobe zaposlene u poljoprivredi, ribarstvu, šumarstvu i na drugim radnim mjestima u tim regijama, te je važno pružiti tim osobama zelene, digitalne i sve druge potrebne vještine kako bi bolje iskoristile sadašnje i buduće mogućnosti koje se pružaju u okviru zelenog i plavog gospodarstva te kako bi im se omogućilo da daju važan doprinos očuvanju okoliša;
53. ističe nedostatak održivih rješenja za prijevoz poljoprivrednih proizvoda između većine otoka i kopna te za izvoz i uvoz poljoprivrednih proizvoda s otoka i na otoke te poziva Komisiju i države članice da u svojim razvojnim planovima za otoke EU-a podrže inovativne projekte za zelenije veze;
54. poziva države članice da iskoriste sve dostupne alate u okviru kohezijske politike i da utvrde i promiču mogućnosti za komplementarnost i sinergije između različitih europskih politika i fondova kako bi se ojačalo sigurnost opskrbe hranom i samoodrživost otoka, među ostalim promicanjem upotrebe energije iz obnovljivih

¹⁰ Uredba (EU) br. 229/2013 Europskog parlamenta i Vijeća od 13. ožujka 2013. o utvrđivanju posebnih mjera za poljoprivredu u korist manjih egejskih otoka. SL L 78, 20.3.2013., str. 41.

izvora, te ih se učinilo sastavnim dijelom prijelaza na održive, kružne prehrambene sustave i pametna ruralna područja, čime bi se zemljopisna ograničenja pretvorila u prilike; smatra da bi se promicanjem uloge otoka u održivom prehrambenom lancu s pomoću političkih instrumenata EU-a, uključujući kohezijsku politiku, mogle stvoriti dodatne mogućnosti zapošljavanja i zaustaviti trend depopulacije u otočnim regijama;

55. naglašava potrebu za podupiranjem isplativih i ekološki prihvatljivih kratkih lanaca opskrbe te razvojem poljoprivrednog sektora koji je prvenstveno usmjeren na tradicionalne proizvode s visokom dodanom vrijednošću, lokalnu potrošnju i zelena rješenja te doprinosi ostvarenju samodostatnosti u opskrbi hranom;
56. naglašava potrebu za dalnjom provedbom Deklaracije iz Corka II o boljem životu u ruralnim područjima kako bi se razmotrili aktualni izazovi i aktualne mogućnosti europskih otoka; poziva na to da se u dugoročnu viziju za ruralna područja posebno uključe posebnosti najudaljenijih regija i Egejskih otoka; poziva Komisiju da tijekom procesâ regionalnog planiranja promiće otočne politike kako bi se pružila potpora održivoj poljoprivredi, proizvodnji hrane, seoskom turizmu, plavom gospodarstvu i povezivosti, među ostalim finansijskim sredstvima kojima se nadopunjaju sredstva Europskog poljoprivrednog fonda za ruralni razvoj (EPFRR), rješavanjem problema klimatskih promjena, zaštitom bioraznolikosti, uvođenjem kružnog gospodarstva i prelaskom na obnovljivu energiju; nadalje, poziva Komisiju da procijeni stvarne troškove izoliranosti i dvostrukе izoliranosti regija arhipelagâ, uzimajući u obzir ranjivosti i prednosti otočnih regija, osobito najudaljenijih regija; smatra da bi se stvarni trošak izoliranosti za otočne regije trebao uzeti u obzir u kohezijskoj politici EU-a te da bi istovremeno trebalo provesti procjenu učinka inicijativa i mjera EU-a na otocima na temelju ažuriranih i usklađenih podataka; naglašava da je ruralni opservatorij jedinstvena prilika za izradu odgovarajućih i ažuriranih visokokvalitetnih podataka za otočna područja usmjerenih, među ostalim, na pristup zemljištu, čime se uspostavljuju temelji za cijeloviti poljoprivredni i gospodarski razvoj otoka;
57. smatra da bi se pomorski prijevoz živih životinja trebao nastaviti, s obzirom na veliku ovisnost o izvozu nekih otočnih poljoprivrednih sektora, uglavnom najmanjih otoka, koji ne mogu otpremati životinjska trupla zbog svoje male površine i posljedičnog nedostatka infrastrukture;
58. smatra da je potrebno ojačati potporu EU-a modernizaciji poljoprivredne djelatnosti na otocima, među ostalim promicanjem precizne poljoprivrede, kako bi se tim regijama pomoglo u ostvarenju ciljeva europskog zelenog plana;
59. međutim, ističe da bi, s obzirom na to da se strategijom „od polja do stola“ dodatno ograničava upotreba sredstava za zaštitu bilja u Uniji, također trebalo uzeti u obzir posebnosti tropskih i suptropskih usjeva u najudaljenijim regijama te proizvodima koji nisu u skladu sa standardima Unije ograničiti pristup njezinim tržištima;
60. smatra da bi na ostvarenju kohezije EU-a, uz pridavanje posebne pozornosti najudaljenijim regijama, trebalo raditi na sljedeće načine: jačanjem članka 349. UFEU-a, posebno učvršćivanjem pravne stečevine EU-a koja se primjenjuje u tim regijama; održavanjem i jačanjem Programa za rješavanje problema koji se posebno odnose na udaljenost i otočni položaj i njegova proračuna, posebno njegovim prenošenjem u druge

sektore uz onaj poljoprivredni, kao što su ribarstvo, promet, turizam itd.; te osiguravanjem posebnog tretmana proizvoda najudaljenijih regija u ponovnim pregovorima o svim sporazumima o gospodarskom partnerstvu i sporazumima o slobodnoj trgovini, kao i potpunom zaštitom osjetljivih poljoprivrednih proizvoda kao što su banane, rajčice, šećer i mlijeko u tim pregovorima;

61. poziva na jačanje posebnih mehanizama u okviru ZPP-a s pomoću Programa za rješavanje problema koji se posebno odnose na udaljenost i otočni položaj kako bi se smanjila ovisnost najudaljenijih regija o uvozu poljoprivrednih i poljoprivredno-prehrambenih proizvoda te kako bi se ojačala sigurnost opskrbe hranom i sposobnost tih regija da pristupe svojim tržištima unutar vlastitog teritorija ili drugdje u Uniji; u tom cilju poziva da se od 2027. poveća proračun navedenog programa kako bi se zadovoljile rastuće potrebe tih udaljenih i otočnih regija i razvijala njihova lokalna proizvodnja, budući da su one opterećene znatnim dodatnim troškovima proizvodnje;
62. poziva Komisiju da u EPFRR-u zadrži dugoročnu stopu sufinanciranja od 85 % za najudaljenije regije kako bi se zajamčio socioekonomski razvoj tih područja i na taj način ublažili problemi koji proizlaze iz njihove udaljene lokacije;
63. poziva na strogo poštovanje europskih ekoloških i socijalnih standarda koji se primjenjuju na tropske proizvode iz država izvan EU-a te na sustavno uvođenje uvoznih kvota za tropske proizvode podrijetlom iz tih država na temelju postojećih trgovinskih tokova; smatra da bi trebalo uvesti posebne mehanizme za nadzor i sankcioniranje kako bi se provjerila usklađenost s tim uvjetima; preporučuje nametanje načela „sukladnosti” na uvoz iz država izvan EU-a, posebno za ekološke proizvode;
64. prepoznaje činjenicu da su priobalne i najudaljenije regije povjesno ovisne o ribarstvu te da bi trebale primati finansijsku potporu kako bi se konsolidirala radna mjesta u sektoru ribarstva i razvili novi sektori te otvorila nova radna mjesta, posebno u okviru malog ribolova; poziva države članice da uvedu ciljane politike za zaštitu postojećih radnih mjesta, otvaranje raznolikih novih radnih mjesta te promicanje digitalizacije; ističe da je važno spriječiti bilo kakvu diskriminaciju na tržištu rada te štititi i podupirati ranjive skupine i skupine u nepovoljnem položaju; podržava kombiniranu upotrebu europskih struktturnih i investicijskih fondova za uspostavu sinergija, pri čemu treba izbjegići duplicitanje;
65. izražava veliku zabrinutost zbog fizičkog i mentalnog zdravlja radnika u ribarskoj industriji, koje je često ugroženo ne samo zbog inherentne opasnosti rada na otvorenom moru nego i upotrebe plovila koja ne zadovoljavaju postojeće sigurnosne propise, čime se povećava izloženost radnika nesrećama na radu, uključujući teške nesreće; stoga poziva nadležna tijela da zajamče sigurne i dostojeće radne uvjete za sve radnike u tom sektoru kao i jednakе uvjete i pošteno tržišno natjecanje među ribarskim poduzećima na globalnoj razini, bez snižavanja europskih standarda; poziva države članice da pruže odgovarajuću potporu za poboljšanje sigurnosti flota i radnih uvjeta u skladu sa zahtjevima ekološke održivosti i uz poseban naglasak na malom ribolovu, posebno u otočnim i najudaljenijim regijama, u kojima je prosječna starost plovila znatno veća nego u industrijskom ribolovu; pozdravlja inicijativu Komisije za postizanje dogovora o sigurnosti ribarskih plovila;

Turizam

66. primjećuje da je turizam sektor koji najviše doprinosi gospodarskom rastu otočnih regija u smislu prihoda i zapošljavanja; stoga poziva Komisiju da pruži posebnu dodatnu finansijsku potporu za održivi turizam na otocima za rješavanje problema sezonskog turizma i potporu inovativnim pilot-projektima za promicanje rješenja koja će biti više ekološka i digitalna u skladu s ciljevima europskog zelenog plana, kao i da pomogne otocima koji uvelike ovise o turizmu da diversificiraju svoja gospodarstva; nadalje, poziva Komisiju da uspostavi europsku oznaku održivog turizma koja bi omogućila vrednovanje prednosti i napora otoka i otočnih regija u tom području;
67. naglašava da je potrebno ojačati integrirani pristup teritorijalnom razvoju otoka, kao što su integrirana teritorijalna ulaganja i lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, i inicijative kao što su pametna sela i europski digitalno-inovacijski centri s obzirom na otoke kako bi se podržala održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane s posebnim naglaskom na ekološki prihvatljivim praksama, kao i održivom agroturizmu; ističe važnost promicanja pametne upotrebe energije i vode kako bi otoci mogli maksimalno iskoristiti svoje oskudne resurse;

Pristup javnim uslugama

68. poziva na razvoj i poboljšanje prometne infrastrukture na otocima s ciljem poticanja održivog prometa, kao i na potporu modernizaciji i ozelenjivanju infrastrukture cesta, zračnih luka i luka, pri čemu istovremeno treba osigurati socijalno pravednu tranziciju; posebno poziva na pružanje potpore za javni i privatni prijevoz koji je prihvatljiv za okoliš;
69. poziva da se prednost da većim ulaganjima u osnovnu infrastrukturu kako bi se poboljšao pristup svih kućanstava vodi za piće i uslugama odvodnje;
70. ističe da je potrebno zajamčiti teritorijalni kontinuitet svih otoka održivim pomorskim i zračnim prometom, pritom strogo pazeći da se izbjegnu monopolji, osim u slučajevima da nedostaju redovite usluge prijevoza u situaciji slobodnog tržišnog natjecanja, koji zahtijevaju da se pribjegne ugovorima o javnim uslugama; naglašava da je važno smanjiti troškove prijevoza putnika i robe, među ostalim ponudom sniženih karata za stanovnike otoka, te da je važno zajamčiti sigurnost i primjerenošć kopnenih mostova i cestovnih veza;
71. poziva Komisiju da zajamči da se radnim programom Instrumenta za povezivanje Europe za razdoblje 2021.–2023. i europskim programima suradnje doprinosi teritorijalnoj pristupačnosti otokâ; napominje da su poboljšanje pristupačnosti otoka i razvoj održivih prometnih veza do otoka i među otocima od ključne važnosti za njihov razvoj i pružanje osnovnih javnih usluga kao što su obrazovanje te zdravstvena i socijalna skrb; smatra da poboljšanja te vrste ne bi trebala biti ograničena na kopno ili, ovisno o slučaju, na države članice EU-a;
72. naglašava, posebno u kontekstu krize prouzročene pandemijom bolesti COVID-19, važnost poboljšanja zdravstvene infrastrukture, jačanja usluga telemedicine i telepsihiatrije te unapređenja pružanja primarne zdravstvene skrbi i pristupa lijekovima na otocima EU-a;

73. naglašava ključnu važnost jednakih mogućnosti za sve te poziva Komisiju i države članice da kao prioritet odrede prevladavanje nedostatka digitalnih vještina tako što će zajamčiti da sve ranjive regije, uključujući ruralna i udaljena područja i najugroženije građane, imaju pristup digitalnom obrazovanju i osposobljavanju, minimalnom potrebnom hardveru, široko rasprostranjenom pristupu internetu te digitalnoj podršci i drugim tehnološkim alatima za učenje; ističe da se tim kategorijama mora pružiti potpora kako bi se podigla razina digitalnih vještina koje su im potrebne za uspješan razvoj i kako bi se izbjeglo produbljivanje nejednakosti, pri čemu treba zajamčiti da nitko ne bude zapostavljen;
74. naglašava da su digitalizacija i učinkovita digitalna povezivost otoka jedan od najvećih prioriteta, posebno kako bi se doprinijelo prevladavanju geografskih nedostataka s kojima se oni suočavaju i kako bi se pojačalo pružanje digitalnih tehnologija i infrastrukture, usluga obrazovanja i osposobljavanja te e-zdravstva, uključujući telemedicinu i telepsihiatriju, kao i drugih osnovnih usluga koje vlade pružaju građanima i MSP-ovima, a kojima se ostvaruju pozitivni učinci na poslovne strategije i poslovanje;
75. naglašava važnost održavanja digitalne infrastrukture koja povezuje otoke EU-a s ostatkom svijeta, posebno izdvajanjem dostačnih europskih finansijskih sredstava za zamjenu zastarjelih podmorskih kabela;
76. smatra da je MSP-ovima, posebno na malim otocima, otežan pristup svim informacijama koje se odnose na promicanje poduzetništva, razvoj vještina i mogućnosti koje financira EU; poziva na veću finansijsku potporu u tom pogledu, kao i na organizaciju poboljšanih informativnih sastanaka, savjetodavnih usluga i osposobljavanja po mjeri;

Migracije

77. napominje da se neki otoci suočavaju s dolaskom velikog broja migranata, koji ponekad znatno nadmašuje lokalno stanovništvo, te nisu u mogućnosti osigurati potrebna sredstva za smještaj i pomoć;
78. skreće pozornost na poseban i nerazmjeran pritisak na sustave za azil i prihvat na otocima i rubnim otocima te u najudaljenijim regijama; poziva na to da se u europskom akcijskom planu za otoke uvaže spomenute okolnosti povezane s azilom i migracijama, koje zahtijevaju koordinirana rješenja na europskoj razini kojima se poštije dobrobit i dostojanstvo pojedinca, ali se istovremeno rješava problem pritiska;

Ponovno ocjenjivanje programa državnih potpora i mjera za smanjenje razvojnog deficitia

79. poziva Komisiju da provede analizu opsega državnih potpora dodijeljenih poduzećima sa sjedištem na otocima EU-a; smatra da je unatoč naporima EU-a i država članica nužno utvrditi jesu li i u kojoj mjeri poduzeća smještена u otočnim područjima imala koristi od takvih mjera te u skladu s time ponovno ocijeniti pravila o državnim potporama; s tim u vezi naglašava važnost fleksibilnije državne potpore poduzećima u zračnom i pomorskom prometu na tim otočnim područjima, s obzirom na njihovu potpunu ovisnost o tim prijevoznim sredstvima;

80. poziva na to da se svaka buduća revizija zakonodavnog okvira o državnim potporama podvrgne procjenama učinka temeljenima na specifičnim pokazateljima kako bi se procijenilo zaostajanje u konkurentnosti gospodarstava otočnih regija, među ostalim u kontekstu učinaka paketa „Spremni za 55 %” na ta područja, te kako bi se osmislio poseban degresivan program za otočna područja kada nakon 31. prosinca 2021. istekne primjena izvanrednih mjera predviđenih privremenim okvirom za državne potpore;
81. poziva na stvaranje potkategorije „otoka”, s obzirom na njihova prepoznatljiva obilježja, u vezi s primjenom pravila o regionalnim državnim potporama za razdoblje 2021. – 2027., i na ukidanje *de minimis* gornjih granica za europske otoke i najudaljenija područja, iznad koje se zahtijeva odobrenje Komisije;
82. naglašava potrebu za fleksibilnjim pristupom kako bi se osiguralo učinkovitije iskorištavanje europskih sredstava na otočnim područjima i u najudaljenijim regijama, a da se pritom ne dovedu u pitanje relevantni standardi kvalitete i postupci praćenja;
83. napominje da se aktualnim pravilom *de minimis* ograničava konkurentnost te se stvaraju poteškoće na europskim otocima i u najudaljenijim regijama; smatra da bi svi otoci EU-a trebali biti izuzeti od primjenjivih gornjih granica pravila *de minimis* kako bi bili u manje nepovoljnem položaju; nadalje, poziva Komisiju da prilagodi pravila o državnim potporama kako se subvencije namijenjene otklanjanju problema izoliranosti ne bi smatrале državnom potporom, već naknadom čiji je cilj dovesti europske otoke i najudaljenije regije u ravnopravan položaj u odnosu na kontinentalne regije;
84. poziva na ponovnu procjenu kriterija udaljenosti (150 km) na temelju kojeg se otoci klasificiraju kao pogranične regije prihvatljive za financiranje u okviru programa prekogranične suradnje koji su obuhvaćeni ciljem teritorijalne suradnje kohezijske politike ili europskom politikom susjedstva, uzimajući u obzir položaj otoka; smatra da bi, ako je potrebno utvrditi neku vrstu ograničenja, u slučaju otočnih regija bilo primjereno da se uvjet za prekogranično područje primjenjuje na razini morskih bazena;

Posebna i prilagođena politika EU-a za otoke

85. ističe da nedostatak statističkih podataka o otocima ometa razvoj ciljanih politika; poziva Komisiju da osnuje Europski institut za područja u nepovolnjem položaju, u vezi s člankom 174. UFEU-a, koji će prikupljati pouzdane i agregirane statističke podatke, uključujući podatke razvrstane po spolu, koji će se redovito ažurirati na temelju uskladenih kriterija na svim administrativnim razinama; poziva Komisiju da poboljša prikupljanje statističkih podataka o europskim otocima i da uvede teritorijalne provjere u procjene učinka vlastitih prijedloga kako bi se razvijale ciljane politike te kako bi se ocijenilo kako bi predloženo zakonodavstvo utjecalo na građane i poduzeća u različitim regijama;
86. naglašava da nisu svi otoci trenutačno obuhvaćeni zakonodavstvom EU-a o teritorijalnoj klasifikaciji; poziva Komisiju da pokrene raspravu o tome s ciljem uključivanja otoka u zajedničku klasifikaciju prostornih jedinica za statistiku te da razmotri mogućnost uspostave programa sličnog Europskoj urbanoj inicijativi za potporu partnerstvima između europskih otoka kako bi se uspostavili inovativni pristupi problemima specifičnim za otoke, razmjenjivale najbolje prakse i primjenjivala rješenja

od kojih će imati koristi građani i poduzeća;

87. poziva Komisiju da uzme u obzir studije koje su europski otoci već izradili o izazovima i dodatnim troškovima koji se povezuju s izoliranim položajem te da provede interdisciplinarnе analize kojima bi se obuhvatile demografske, geografske, gospodarske, socijalne i ekološke značajke otočnih teritorija kako bi se osiguralo da te regije neće biti u nepovoljnem položaju u odnosu na konkurenциju zbog svojeg zemljopisnog položaja;
88. poziva na dodjelu dodatnih proračunskih sredstava usmjerenih na pružanje pomoći europskim otocima u prevladavanju izazova i nejednakosti s kojima se suočavaju i podmirivanju dodatnih troškova povezanih s europskim otocima u okviru buduće kohezijske politike; predlaže da se otočna kontaktna točka proširi uspostavom radne skupine za otoke u okviru Glavne uprave za regionalnu i urbanu politiku Komisije;
89. poziva Komisiju da uzme u obzir dodjelu proračunskih sredstava na temelju BDP-a po stanovniku kako bi se pokrile sve razlike među otocima;

Pakt o otocima i Europski akcijski plan za otoke

90. poziva Komisiju da provede dinamičnu procjenu članka 174. UFEU-a i da na temelju njega osmisli istinski europski program za otoke i izradi europsku strategiju za otoke temeljenu na ovom izyešću koja je u skladu s lokalnim potrebama i okolnostima na terenu te kojom bi se uzele u obzir posebnosti svih morskih bazena EU-a; poziva Komisiju da provede studiju o različitim stanjima otočnih teritorija i da razmotri strategiju za otoke s konkretnim prijedlozima;
91. poziva na što bržu izradu i provedbu pakta o otocima uz sudjelovanje glavnih dionika, odnosno nacionalnih, regionalnih i lokalnih tijela, gospodarskih i socijalnih subjekata, civilnog društva, akademske zajednice i nevladinih organizacija, po uzoru na Pakt za gradove i budući pakt za ruralna područja;
92. naglašava da je dijalog s otočnim zajednicama i među njima ključan za poticanje blizine europskom projektu, izgradnju mostova među kulturama, poticanje interesa za postupke donošenja odluka i promicanje izgradnje same Europske unije;

◦

◦ ◦

93. nalaže svojem predsjedniku da ovu Rezoluciju proslijedi Vijeću, Komisiji, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru, Odboru regija te nacionalnim i regionalnim parlamentima država članica;

OBRAZLOŽENJE

Otoci Europske unije ozbiljno su pogodjeni krizom prouzročenom bolešću COVID-19. Ona je naštetila njihovim uslijed izoliranosti i drugih trajnih strukturnih nedostataka ionako osjetljivim gospodarstvima. Budući da otoke prvenstveno karakterizira fizička „izdvojenost“ od kontinenta, mnogi izazovi proizlaze iz trajno prisutnih okolnosti, kao što su, među ostalim, ovisnost o pomorskom i zračnom prometu, nedostatak infrastrukture, porast cijena i troškova. Činjenica da su otočna tržišna gospodarstva visoko koncentrirana u primarnom i tercijarnom sektoru čini ova područja još ranjivijima. Turistički sektor jedan je od najosjetljivijih, a sve veća hiperspecijalizacija otoka u tom smjeru mora se kompenzirati razvojem drugih aktivnosti u primarnom i sekundarnom sektoru te drugim uslužnim djelatnostima, kao što su one povezane s digitalnim sektorom.

Spomenuta kriza samo se nadovezala na Brexit, koji je potresao Europu, a osobito područje Atlantika u mnogim sektorima, kao što je ribarstvo. Otoči Europske unije usto se nalaze na prvoj liniji klimatskih promjena, u prvom redu zbog porasta razine vode i sve veće erozije obale te zagrijavanja i zakiseljavanja mora i oceana, koji predstavljaju iznimno velik rizik za ljudska naselja te morsku i kopnenu bioraznolikost. Osim toga, otoci su osobito ranjivi i izloženi kada govorimo o riziku od prirodnih katastrofa, kao što su erupcije vulkana, šumski požari i cikloni.

Iako su zakonski priznati kao područja u nepovoljnem položaju, otoci Europske unije ne primaju uvijek posebne potpore koje su predviđene Ugovorima. Europska unija je prije svega pomorski kontinent, a njezini otoci izvor su velikog geografskog, kulturnog, jezičnog i ekološkog bogatstva. Zbog toga bi se otocima trebala pridati veća pozornost u politici Europske unije, a u okviru zajedničke politike usmjerene na sva europska otočna područja.

U ovom se izvješću prvenstveno poziva na pružanje boljeg odgovora na izazove s kojima se suočavaju otoci EU-a, bez obzira na to je li riječ o demografiji, gospodarstvu ili okolišu. Osim toga, izvjestitelj poziva na provedbu europske strategije za otoke, kao svojevrsnog pakta o otocima. Također poziva na to da se u okviru politika EU-a uzmu u obzir posebnosti otoka i njihovih morskih bazena, naročito u okviru boljeg upravljanja statističkim podacima i njihova boljeg prikupljanja ili na temelju revizije programa regionalnih državnih potpora. Naposljetku, u izvješću se poziva na stvaranje pakta o otocima otoke po uzoru na Pakt za gradove s ciljem definiranja zajedničke politike EU-a u pogledu otoka.

13.1.2022

MIŠLJENJE ODBORA ZA POLOPRIVREDU I RURALNI RAZVOJ

upućeno Odboru za regionalni razvoj

o otocima i kohezijskoj politici: trenutačno stanje i budući izazovi
(2021/2079(INI))

Izvjestitelj za mišljenje: Petros Kokkalis

PRIJEDLOZI

Odbor za poljoprivrednu i ruralni razvoj poziva Odbor za regionalni razvoj da kao nadležni odbor u prijedlog rezolucije koji će usvojiti uvrsti sljedeće prijedloge:

- A. budući da je poljoprivredno-prehrabreni sektor od strateške važnosti za otoke u smislu održivije upotrebe prirodnih resursa; budući da se novim klimatskim scenarijem RCP4.5 reprezentativne putanje koncentracije (RCP) predviđaju akutni budući problemi za poljoprivrednu;
- B. budući da su njihova udaljena lokacija, izoliranost, ekološke posebnosti, ovisnost o energiji s kopna, ograničena raznolikost proizvodnje zbog lokalnih i klimatskih uvjeta te velika ovisnost o lokalnim tržištima čimbenici koji ograničavaju poljoprivredna gospodarstva na otocima, od kojih su većina mala gospodarstva; budući da ih usporavaju i klimatska kriza, uništavanje okoliša, gubitak bioraznolikosti i nedostatak osnovne infrastrukture kao što su ceste, vodoopskrba, gospodarenje otpadom te digitalna i zdravstvena infrastruktura; budući da te strukturne poteškoće često pogoršava nedostatak potpuno razvijenih usluga od općeg interesa;
- C. budući da su otoci, osobito najudaljenije regije, vrlo osjetljivi na socioekonomiske krize i prirodne katastrofe kao što su ekstremni vremenski uvjeti i vulkanska aktivnost; budući da su zbog izolirane lokacije i poteškoća u pristupu osnovnim potrepštinama s kopna, kao što su gorivo ili voda, otoci teže pogodeni pojавama kao što je pandemija bolesti COVID-19, koje stvaraju posebne poteškoće za poljoprivrednike; budući da otočna područja u EU-u čine 80 % europske raznolikosti, da se u njima nalaze mnoge endemske vrste na kontinentu te da čak mogu poslužiti kao utočište za ugrožene vrste ili vrste kojima prijeti izumiranje, a istodobno predstavljaju važna područja za prezimljavanje, mjesta zaustavljanja ili uska grla za ptice selice, sisavce i beskralježnjake te su dragocjeni dio krajolika i okoliša koji zahtijeva posebnu zaštitu;
- D. budući da se znatan dio društveno-gospodarskog razvoja otoka temelji na sektorima koji su izrazito sezonski, kao što su poljoprivreda i turizam; budući da se poljoprivrednici u otočnim regijama suočavaju s poteškoćama osobito zbog smanjene konkurentnosti jer moraju plaćati visoke troškove prijevoza i ne mogu imati koristi od ekonomije razmjera,

s obzirom na to da je zemljište u mnogim slučajevima oskudan resurs; budući da će otoci morati poštovati strategiju „od polja do stola” kao ključni dio europskog zelenog plana kako bi se razvili pravedni, zdravi i ekološki prihvatljivi prehrambeni sustavi; budući da te regije mogu biti u znatno nepovoljnem položaju zbog konkurenциje iz trećih zemalja koje često ne poštuju iste standarde proizvodnje u području okoliša i sigurnosti hrane te imaju znatno niže troškove rada;

- E. budući da bi učinak strategije „od polja do stola” na poljoprivrednu proizvodnju EU-a mogao imati ozbiljne posljedice u otočnim regijama zbog njihove slabe konkurentnosti u odnosu na uvoz iz trećih zemalja i izazovā s kojima se suočavaju u pogledu diversifikacije svoje proizvodnje;
- 1. poziva Komisiju da podrži odgovarajuće razine financiranja, među ostalim programima za najjudaljenije regije Unije (program POSEI) i za manje egejske otoke u cijelosti u okviru zajedničke poljoprivredne politike (ZPP) i bez proračunskih rezova; smatra da je to potrebno kako bi se povećala poljoprivredna konkurentnost, očuvao razvoj tradicionalnih poljoprivrednih aktivnosti, zaštitila opskrba tih regija osnovnim poljoprivrednim proizvodima, zajamčilo održivo upravljanje prirodnim resursima, strogo zaštitili ekosustavi koji su žarišta bioraznolikosti, razvili isplativi i ekološki prihvatljivi lanci opskrbe, po mogućnosti promicati kratki lanci opskrbe, razvio diversificirani poljoprivredni sektor, promicao lakši pristup novim održivim tehnologijama te podržao usklađen i uravnotežen teritorijalni razvoj na otocima EU-a;
- 2. pozdravlja činjenicu da su program POSEI i financiranje manjih egejskih otoka zadržani u aktualnom višegodišnjem finansijskom okviru; naglašava ulogu tih programa u očuvanju tradicionalnih aktivnosti, diversifikaciji poljoprivredne proizvodnje za lokalnu potrošnju i osiguravanju pristojne opskrbe poljoprivrednim proizvodima; poziva Komisiju da analizira situaciju s kojom se suočavaju otoci, posebno najjudaljenije regije, u slučaju poteškoća u opskrbi hranom kao što su poteškoće do kojih je došlo nakon izbijanja pandemije bolesti COVID-19 te da predloži odgovarajuće mjere prilagođene udaljenosti tih regija; nadalje ističe da bi, prema izvješću Komisije iz 2016., bez posebnog programa POSEI svaki prestanak poljoprivredne proizvodnje mogao negativno utjecati na pokrivanje određenih posebnih potreba, uključujući zapošljavanje, okolišna pitanja i teritorijalne aspekte otočnih regija; potiče Komisiju da poveća finansijska sredstva za program POSEI u izvanrednim uvjetima, kao što su uvjeti s kojima se suočava poljoprivredni sektor u La Palmi na Kanarskim otocima nakon vulkanske erupcije koja je započela 19. rujna 2021.; poziva Komisiju da, kao alternativnu mogućnost, učini fleksibilnijim upravljanje programom POSEI i njegovu provedbu kako bi se osiguralo da poljoprivrednici i stočari u najjudaljenijim regijama primaju puni iznos potpore, a da pritom ne moraju ostvariti 70 % proizvodnje u takvim situacijama više sile ili prirodne katastrofe;
- 3. poziva Komisiju da dugoročno sufinanciranje najjudaljenijih regija zadrži na razini od 85 % za Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EPFRR) kako bi se zajamčio socioekonomski razvoj tih područja i ublažili problemi koji proizlaze iz njihove udaljene lokacije;
- 4. naglašava da je potrebno ojačati integrirani pristup teritorijalnom razvoju otoka, kao što su integrirana teritorijalna ulaganja i lokalni razvoj pod vodstvom zajednice, i inicijative

kao što su pametna sela i europski digitalno-inovacijski centri kako bi se podržala održiva poljoprivreda i proizvodnja hrane s posebnim naglaskom na ekološki prihvatljivim praksama, kao i održivom agroturizmu; ističe važnost promicanja pametnog korištenja energije i vode kako bi se osiguralo da otoci maksimalno iskoriste svoje ograničene dostupne resurse;

5. ističe da je uredan i učinkovit pomorski i zračni promet, uključujući dobro održavanu infrastrukturu zračnih luka, važan za razvoj poljoprivredne industrije otoka u EU-u, osobito najudaljenijih regija, s obzirom na ograničenja s kojima se suočavaju;
6. smatra da bi se žive životinje trebale nastaviti prevoziti morem, s obzirom na veliku ovisnost o izvozu nekih otočnih poljoprivrednih sektora, uglavnom najmanjih otoka, koji ne mogu prevoziti životinska trupla zbog svoje male veličine i posljedičnog nedostatka infrastrukture;
7. naglašava da se na otocima nalazi znatan dio svjetske bioraznolikosti, da se ističu jedinstvenim biogeografskim, filogenetičkim i funkcionalnim značajkama te da se na njima nalaze velike kolonije za razmnožavanje važnih vrsta koje su pretrpjeli nerazmjeran gubitak; smatra da je potrebno provesti ciljane regionalne politike i mјere kao što je koordiniranija tehnička pomoć kako bi se zaštitila i obnovila jedinstvena bioraznolikost otoka i očuvali njihovi oskudni prirodni resursi, kao što su tlo i voda, u cilju zaštite njihove poljoprivredne produktivnosti, osobito održivih tradicionalnih proizvoda, i osiguravanja sredstva za život ljudi, istodobno doprinoseći postizanju ciljeva europskog zelenog plana; poziva Komisiju i države članice da ojačaju svoju potporu poljoprivrednicima kako bi ih se potaknulo da prijeđu na prakse koje pogoduju bioraznolikosti, među ostalim većim financiranjem i stopama sufinanciranja;
8. žali zbog toga što se u politikama EU-a ne uzimaju uvijek u obzir posebnosti najudaljenijih otočnih područja i što su potrebe tih regija nedovoljno zastupljene u zakonodavstvu EU-a; podsjeća da EU-u nedostaje posebna strategija za rješavanje problema i izazova s kojima se suočavaju najudaljenije regije; poziva Komisiju da razmotri pokretanje strategije za detaljno proučavanje i analizu potreba tih područja;
9. ističe da je potrebno što više se prilagoditi klimatskim promjenama, posebno u prehrambenom i poljoprivrednom sektoru; naglašava da otporna poljoprivreda koja se koristi lokalno prilagođenim usjevima ima bolje izglede za podnošenje učinaka klimatskih promjena; poziva države članice da na najbolji način iskoriste dostupna sredstva, a posebno kohezijske fondove, kako bi poduprle poljoprivrednike u provedbi potrebnih promjena u tom pogledu;
10. poziva države članice da iskoriste sve dostupne alate u okviru kohezijske politike i da utvrde i promiču mogućnosti za komplementarnost i sinergije između različitih politika i fondova EU-a, kako bi se ojačalo sigurnost opskrbe hranom i samoodrživost otoka, među ostalim promicanjem upotrebe energije iz obnovljivih izvora te ih se učinilo sastavnim dijelom prijelaza na održive, kružne prehrambene sustave i pametna ruralna područja, čime bi se zemljopisna ograničenja pretvorila u prilike; smatra da bi se promicanjem uloge otoka u održivom prehrambenom lancu s pomoću političkih instrumenata EU-a, uključujući kohezijsku politiku, moglo stvoriti dodatne mogućnosti zapošljavanja i zaustaviti trend depopulacije u otočnim regijama;

11. napominje da su otočni poljoprivredni i prehrambeni proizvodi jedinstvene kvalitete zbog specifičnih mikroklimatskih i topografskih uvjeta na otocima; naglašava potrebu za promicanjem potrošnje poljoprivrednih proizvoda iz otočnih i perifernih regija u okviru kohezijske politike; potiče Komisiju i države članice da razviju održiva rješenja za prijevoz poljoprivrednih proizvoda između otoka i kopna; smatra da bi se time povećala konkurentnost posebno manjih otoka i osnažili mali poljoprivrednici;
12. poziva Komisiju da uzme u obzir specifične probleme s kojima se suočavaju europski otoci tijekom pandemije bolesti COVID-19; traži od Komisije da uzme u obzir utjecaj tih problema na poljoprivredu i stočarstvo na otocima, na kojima izoliranost i prestanak gospodarstva ugrožavaju pristup osnovnim potrepštinama s kopna, kao što su gorivo i voda;
13. naglašava potrebu za dalnjom provedbom Deklaracije iz Corka 2.0 o boljem životu u ruralnim područjima kako bi se razmotrili izazovi i mogućnosti s kojima se trenutačno suočavaju europski otoci; poziva na to da se u dugoročnu viziju za ruralna područja posebno uključe posebnosti najudaljenijih regija i Egejskih otoka; poziva Komisiju da tijekom procesa regionalnog planiranja promiće otočne politike kako bi se pružila potpora održivoj poljoprivredi, proizvodnji hrane, seoskom turizmu, plavom gospodarstvu i povezivosti, među ostalim financiranjem kojim se nadopunjuje EPFRR, rješavanjem problema klimatskih promjena, zaštitom bioraznolikosti, uvođenjem kružnog gospodarstva i prelaskom na obnovljivu energiju; nadalje, poziva Komisiju da procijeni stvarne troškove izoliranosti i dvostrukе izoliranosti arhipelagâ, uzimajući u obzir ranjivosti i prednosti otoka, osobito najudaljenijih regija; smatra da bi se stvarni trošak izoliranosti za otočne regije trebao uzeti u obzir u kohezijskoj politici EU-a, pri čemu bi trebalo provesti procjenu učinka inicijativa i mjera EU-a na otocima na temelju ažuriranih i usklađenih podataka; naglašava da ruralni opservatorij predstavlja jedinstvenu priliku za izradu ažuriranih, visokokvalitetnih podataka, između ostalog o pristupu zemljištu na otočnim područjima, čime će se uspostaviti temelj za cjelovit poljoprivredni i gospodarski razvoj otoka EU-a;
14. ističe razlike između najudaljenijih regija i drugih otoka EU-a, kao što je navedeno u članku 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije; u tom kontekstu smatra da bi se u politikama i instrumentima uspostavljenima radi ublažavanja učinka izoliranosti te okolnosti trebale uzeti u obzir;
15. poziva Komisiju da u svojim procjenama učinka strategije „od polja do stola“ i strategije za bioraznolikost uspostavi zasebno poglavje posvećeno najudaljenijim regijama; smatra da bi ishod tih procjena trebalo uzeti u obzir kako bi se zakonodavne inicijative po potrebi prilagodile prirodnim i gospodarskim poteškoćama tih regija i snažnoj konkurenciji s kojom se suočavaju iz trećih zemalja;
16. poziva Komisiju da ispita dostupne mogućnosti za dodjelu sredstava iz programa POSEI i potpore u okviru EPFRR-a poljoprivrednicima i stočarima pogodenima prirodnim katastrofama u najudaljenijim regijama;
17. poziva na jačanje posebnih mehanizama u okviru ZPP-a s pomoću programa POSEI kako bi se smanjila ovisnost najudaljenijih regija o poljoprivrednoj i poljoprivredno-prehrambenoj opskrbi, ojačala sigurnost opskrbe hranom i sposobnost tih regija da

pristupe svojim tržištima unutar svog teritorija ili unutar EU-a; u tom pogledu poziva da se od 2027. nadalje poveća proračun programa POSEI kako bi se zadovoljile rastuće potrebe i razvoj lokalne proizvodnje u udaljenim i otočnim regijama s obzirom na to da se suočavaju sa znatnim dodatnim troškovima proizvodnje;

18. smatra da je potrebno ojačati potporu EU-a u cilju modernizacije poljoprivredne aktivnosti na otocima, među ostalim promicanjem precizne poljoprivrede, kako bi se tim regijama pomoglo da ostvare ciljeve europskog zelenog plana;
19. međutim, ističe da bi, s obzirom na to da se strategijom „od polja do stola“ dodatno ograničava upotreba sredstava za zaštitu bilja u EU-u, također trebalo uzeti u obzir posebnosti tropskih i suptropskih usjeva u najudaljenijim regijama te ograničiti pristup tržištima EU-a za proizvode koji nisu u skladu sa standardima EU-a;
20. poziva na donošenje posebne uredbe o zajedničkoj organizaciji tržišta u najudaljenijim regijama kako bi se uzele u obzir ekološke, geografske i društvene posebnosti tih područja obuhvaćenih člankom 349. Ugovora o funkcioniranju Europske unije;
21. poziva Komisiju na veći oprez u kontekstu liberalizacije europskog tržišta i sklapanja dodatnih trgovinskih sporazuma između EU-a i trećih zemalja, koje proizvode iste poljoprivredne proizvode namijenjene izvozu kao i najudaljenije regije, ali u različitim socijalnim i ekološkim uvjetima, zbog čega dolazi do narušavanja tržišnog natjecanja; poziva Komisiju da poduzme učinkovite mjere na temelju kojih bi se zajamčilo da trgovinski sporazumi ne dovode u pitanje mjere u korist najudaljenijih regija, posebno u okviru programa POSEI; poziva Komisiju da proizvodima iz najudaljenijih regija da povlašteni tretman, kako na njihovim lokalnim tržištima tako i na tržištu EU-a, te da u potpunosti zaštiti osjetljive poljoprivredne proizvode kao što su banane, rajčice i šećer; poziva na osnivanje radne skupine Komisije za trgovinske sporazume;
22. traži strogo poštovanje ekoloških i socijalnih standarda EU-a koji se primjenjuju na tropske proizvode iz trećih zemalja te sustavne uvozne kvote za tropske proizvode podrijetlom iz tih zemalja na temelju postojećih tokova; smatra da bi trebalo uvesti posebne mehanizme za nadzor i sankcioniranje kako bi se provjerila usklađenost s tim uvjetima; preporučuje nametanje načela „sukladnosti“ na uvoz iz trećih zemalja, posebno za ekološke proizvode;
23. podsjeća na zajedničku izjavu Parlamenta, Vijeća i Komisije priloženu Uredbi (EU) 2017/540 o revidiranom mehanizmu stabilizacije povodom pristupanja Ekvadora Sporazumu između EU-a i Kolumbije i Perua, uključujući sljedeći stavak: „Komisija će i nakon isteka mehanizma stabilizacije nastaviti s izradom godišnjih analiza stanja na tržištu i položaja proizvođača banana Unije. S obzirom na važnost sektora banana za najudaljenije regije, ako se utvrdi ozbiljno pogoršanje stanja na tržištu ili položaja proizvođača banana Unije, Komisija će zajedno s državama članicama i dionicima ispitati stanje i odlučiti treba li razmotriti poduzimanje odgovarajućih mera. Komisija također može sazivati redovite sjednice za praćenje na kojima sudjeluju države članice i dionici.“

INFORMACIJE O USVAJANJU U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

Datum usvajanja	11.1.2022
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0:
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Mazaly Aguilar, Clara Aguilera, Atidzhe Alieva-Veli, Álvaro Amaro, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Benoît Biteau, Mara Bizzotto, Daniel Buda, Asger Christensen, Angelo Ciocca, Ivan David, Paolo De Castro, Jérémie Decerle, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Dino Giarrusso, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Martin Hlaváček, Krzysztof Jurgiel, Jarosław Kalinowski, Elsi Katainen, Gilles Lebreton, Norbert Lins, Chris MacManus, Colm Markey, Alin Mituța, Marlene Mortler, Ulrike Müller, Maria Noichl, Juozas Olekas, Pina Picierno, Maxette Pirbakas, Bronis Ropé, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmidtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Marc Tarabella, Veronika Vrecionová, Sarah Wiener, Juan Ignacio Zoido Alvarez
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Zbigniew Kuźmiuk, Cristina Maestre Martín De Almagro

POIMENIČNO KONAČNO GLASOVANJE U ODBORU KOJI DAJE MIŠLJENJE

42	+
ECR	Mazaly Aguilar, Krzysztof Jurgiel, Zbigniew Kuźmiuk, Veronika Vrecionová
ID	Mara Bizzotto, Angelo Ciocca, Ivan David, Gilles Lebreton, Maxette Pirbakas
Nezavisni	Dino Giarrusso
EPP	Álvaro Amaro, Daniel Buda, Salvatore De Meo, Herbert Dorfmann, Jaroslaw Kalinowski, Norbert Lins, Colm Markey, Marlene Mortler, Anne Sander, Petri Sarvamaa, Simone Schmiedtbauer, Annie Schreijer-Pierik, Juan Ignacio Zoido Álvarez
Renew	Atidzhe Alieva-Veli, Asger Christensen, Jérémie Decerle, Martin Hlaváček, Elsi Katainen, Alin Mituța, Ulrike Müller
S&D	Clara Aguilera, Eric Andrieu, Attila Ara-Kovács, Carmen Avram, Paolo De Castro, Cristina Maestre Martín De Almagro, Juozas Olekas, Pina Piccierno, Marc Tarabella
GUE/NGL	Manuel Bompard, Petros Kokkalis, Chris MacManus

0	-

6	0
S&D	Maria Noichl
Zeleni/ESS	Benoît Biteau, Francisco Guerreiro, Martin Häusling, Bronis Ropé, Sarah Wiener

Legenda:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržan

PISMO ODBORA ZA ZAPOŠLJAVANJE I SOCIJALNA PITANJA

D(2021)16530

Younous OMARJEE
Predsjednik Odbora za regionalni
razvoj
SPINELLI 05E240

Predmet: Doprinos odbora EMPL izvješću na vlastitu inicijativu odbora REGI naslovljenom „Otoc i kohezijska politika: trenutačno stanje i budući izazovi”

Poštovani predsjedniče,

u ovom pismu dostavljam vam u ime Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja naš doprinos u vezi s namjerom Odbora za regionalni razvoj da sastavi izvješće na vlastitu inicijativu naslovljeno „Otoc i kohezijska politika: trenutačno stanje i budući izazovi”.

Odbor EMPL pozdravlja namjeru odbora REGI da sastavi izvješće o spomenutoj temi. U nekoliko rezolucija EP-a koje se temelje na izvješćima odbora EMPL skreće se posebna pozornost na posebni položaj otoka, među ostalim u:

- Rezoluciji Europskog parlamenta od 7. srpnja 2021. o starenju Starog kontinenta – mogućnosti i izazovi povezani s politikom starenja poslije 2020.,
- Rezoluciji Europskog parlamenta od 20. svibnja 2021. o utjecaju pravila EU-a na slobodno kretanje radnika i usluga: mobilnost radne snage unutar EU-a kao sredstvo za usklađivanje potreba i vještina na tržištu rada;
- Rezoluciji Europskog parlamenta od 11. ožujka 2021. o europskom semestru za koordinaciju ekonomskih politika: Aspekti zapošljavanja i socijalne politike u Godišnjoj strategiji održivog rasta za 2021.;
- Rezoluciji Europskog parlamenta od 11. veljače 2021. o Komunikaciji Komisije Europskom parlamentu, Vijeću, Europskom gospodarskom i socijalnom odboru i Odboru regija o Programu vještina za Europu za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost;
- Rezoluciji Europskog parlamenta od 10. veljače 2021. o smanjenju nejednakosti s posebnim naglaskom na siromaštvu unatoč zaposlenju;
- Rezoluciji Europskog parlamenta od 8. listopada 2020. o Garanciji za mlade; kao i u mišljenju odbora EMPL o ribarstvu budućnosti: privlačenje nove generacije radnika u ribarsku industriju i otvaranje radnih mesta u obalnim zajednicama.

U prilogu se nalaze aspekti posebnog položaja otoka koje odbor EMPL smatra posebno važnima.

Vjerujem da će izvjestitelj iz odbora REGI i članovi tog odbora prilikom pripreme nacrtu izvješća i podnošenja amandmana uzeti u obzir doprinos odbora EMPL. Siguran sam da će odbor REGI usvojiti snažno izvješće o ovoj važnoj temi.

S poštovanjem,

Lucia ĎURIŠ NICHOLSONOVÁ
Predsjednica Odbora za zapošljavanje i socijalna pitanja

PRIJEDLOZI

Doprinos odbora EMPL izvješću na vlastitu inicijativu odbora REGI naslovljenom „Otoc i kohezijska politika: trenutačno stanje i budući izazovi“

- A. budući da socijalne posljedice slobodnog kretanja usluga mogu pozitivno i/ili negativno utjecati na regije podrijetla i regije u kojima su smješteni mobilni radnici; budući da su nedostatak radne snage i stopa odljeva mozgova potaknuti trenutačnom gospodarskom i socijalnom neravnotežom među regijama Unije u određenim državama članicama dosegнуli kritične razine, što je dovelo do dodatnih problema kao što su demografska neravnoteža, nedostaci u pružanju skrbi i nedovoljno medicinskog osoblja te općenito sve veće nejednakosti među regijama; budući da te pojave osobito pogadaju ruralna i udaljena područja; budući da su potrebne održiva industrijska politika i čvrsta kohezijska politika kako bi se održavala i stvarala kvalitetna radna mjesta u sektorima i regijama koji prolaze preobrazbu radi sprječavanja odljeva mozgova i prisilne mobilnosti;
- B. budući da tijekom pandemije bolesti COVID-19 sezonski i upućeni radnici često nisu imali osnovnu zdravstvenu skrb, dostojan smještaj, osobnu zaštitnu opremu i odgovarajuće informacije; budući da su često imali tek neprikladan pristup ili nisu uopće imali pristup programima socijalne zaštite u državi članici domaćinu, uključujući naknadu za bolovanje i programe za kratkoročnu nezaposlenost; budući da mobilnost radnika uvelike ovisi o dostupnim vrstama prijevoza, čime su radnici s otoka i iz najudaljenijih regija Unije posebno pogodeni;
- C. budući da demografske promjene ne utječu jednako na sve zemlje i regije, već snažnije utječu na regije koje već zaostaju, čime se pogoršavaju postojeće teritorijalne i socijalne nejednakosti; budući da su ruralne, rubne i najudaljenije regije, uključujući otoke, najviše pogodene depopulacijom, pri čemu uglavnom mlađi i žene napuštaju ta područja, što dovodi do sve većeg udjela starijih osoba koje ondje žive, što bi moglo povećati rizik od socijalne izolacije;
- D. budući da su za održivu konkurentnost, socijalnu pravednost i otpornost ključni jednak pristup mjerama za kvalitetno i uključivo stjecanje vještina, usavršavanje i prekvalifikaciju, kao i informacijama o resursima za vještine, savjetovanju, obrazovanju i strukovnom osposobljavanju za sve, uključujući stanovnike rijetko naseljenih ruralnih i udaljenih područja i otoka, kao i onih pogodenih depopulacijom;
 1. poziva države članice da prepoznaju važnost ruralnih i udaljenih područja u svoj njihovoj raznolikosti te da razviju njihov potencijal poticanjem ulaganja u lokalno gospodarstvo, promicanjem poduzetništva i poboljšanjem njihove infrastrukture;
 2. podsjeća da su najudaljenije regije posebno podložne depopulaciji i zahtijevaju poseban skup mjera za ublažavanje negativnih demografskih promjena s kojima se često suočavaju; poziva države članice da proaktivno koriste dostupne strukturne i investicijske fondove kako bi se odgovorilo na izazove s kojima se te regije suočavaju;
 3. poziva države članice da sredstva iz Europskog socijalnog fonda plus i Europskog fonda za regionalni razvoj iskoriste za otvaranje kvalitetnih radnih mjesta, promicanje bolje

ravnoteže između poslovnog i privatnog života te za pružanje mogućnosti zapošljavanja u regijama kojima prijeti depopulacija, s posebnim naglaskom na uključivanje većeg broja žena na tržište rada; naglašava važnost usluga savjetovanja, cjeloživotnog učenja te programa prekvalifikacije i usavršavanja za radnike svih dobnih skupina;

4. podsjeća na važnost programa EU-a kao što je Garancija za mlade; poziva države članice da brzo provedu taj program, u skladu sa sredstvima EU-a kao što su ona iz Europskog socijalnog fonda plus, kako bi se riješila njihova situacija u pogledu mlađih koji ne rade, nisu u sustavu redovitog obrazovanja te nisu u sustavu obrazovanja odraslih, s posebnim naglaskom na osobama koje žive u ruralnim područjima i regijama s prirodnim ili demografskim ograničenjima na njihovim tržištima rada, uključujući otoke, kako bi se osiguralo da sve osobe mlađe od 30 godina dobiju kvalitetnu ponudu za posao, nastavak obrazovanja, strukovno obrazovanje ili ospozobljavanje, da imaju priliku razviti vještine potrebne za zapošljavanje u širokom rasponu sektora ili da im se ponudi plaćeno naukovanje ili stažiranje u roku od četiri mjeseca od trenutka kad su postali nezaposleni ili su napustili formalno obrazovanje;
5. pozdravlja nastojanja da Garancija za mlade postane uključivija i da se izbjegne bilo kakav oblik diskriminacije, uključujući mlađe koji žive u udaljenim ili ruralnim područjima ili ugroženim urbanim područjima ili u prekomorskim područjima i otočnim regijama,
6. poziva Komisiju i države članice da dodatno istraže sigurne i pristupačne pomoćne digitalne tehnologije jednostavne za korištenje, skrb na daljinu i telemedicinu, posebno u udaljenim regijama i onima koje su pogodjene demografskim padom; ističe da bi upotreba tih tehnologija trebala biti u potpunosti u skladu s postojećim okvirom za zaštitu podataka, pri čemu uvijek treba uzeti u obzir etička pitanja povezana s upotrebom tehnologija u području zdravlja;
7. napominje da je poboljšanje povezanosti i dostupnosti usluga u ruralnim i udaljenim područjima ključno za rješavanje problema depopulacije tih regija te socijalne i digitalne isključenosti starijeg stanovništva koje ondje živi; poziva Komisiju i države članice da povećaju ulaganja u digitalnu tehnologiju kako bi se unaprijedile javne usluge, poboljšala njihova kvaliteta i djelotvornost te stvorili novi načini pružanja usluga u udaljenim i nedovoljno pokrivenim regijama u svrhu smanjenja nejednakosti i stvaranja boljih mogućnosti zaposlenja;
8. naglašava ključnu važnost jednakih mogućnosti za sve te poziva Komisiju i države članice da kao prioritet odrede prevladavanje nedostatka digitalnih vještina tako što će zajamčiti da sve ranjive regije, uključujući ruralna i udaljena područja i najugroženije građane, imaju pristup digitalnom obrazovanju i ospozobljavanju, minimalnom potrebnom hardveru, široko rasprostranjenom pristupu internetu te digitalnoj podršci i drugim tehnološkim alatima za učenje; ističe da se tim kategorijama mora pružiti potpora kako bi se podigla razina digitalnih vještina koje su im potrebne za uspješan razvoj i kako bi se izbjeglo produbljivanje nejednakosti, pri čemu treba zajamčiti da nitko ne bude zapostavljen;
9. ističe da posljedice bolesti COVID-19 nude jedinstvenu priliku za ubrzanje digitalne i tehnološke revolucije u cjeloživotnom učenju kojom se po mogućnosti mogu ukloniti

fizičke prepreke i znatno povećati njegov doseg i učinak; potiče države članice i obrazovne ustanove da povećaju mogućnosti učenja bez obzira na lokaciju, čime bi se studentima u udaljenim i ruralnim područjima ili u inozemstvu omogućio pristup tečajevima diljem EU-a bez ograničenja u pogledu lokacije;

10. ističe da je važno doprijeti do stanovnika ruralnih i udaljenih područja te se pobrinuti za to da mogućnosti usavršavanja i prekvalifikacije budu pristupačnije i osmišljene za osobe zaposlene u poljoprivredi, ribarstvu, šumarstvu i na drugim radnim mjestima u tim regijama, te je važno pružiti tim osobama zelene, digitalne i sve druge potrebne vještine kako bi bolje iskoristile sadašnje i buduće mogućnosti koje pruža zeleno i plavo gospodarstvo te kako bi im se omogućilo da daju važan doprinos očuvanju okoliša;
11. prepoznaje činjenicu da su priobalne i najudaljenije regije povjesno ovisne o ribarstvu te da bi trebale primati finansijsku potporu kako bi se konsolidirala radna mjesta u sektoru ribarstva i razvili novi sektori te otvorila nova radna mjesta, posebno u okviru malog ribolova; poziva države članice da uvedu ciljane politike za zaštitu postojećih radnih mjesta, otvaranje raznolikih novih radnih mjesta te promicanje digitalizacije; ističe da je važno spriječiti bilo kakvu diskriminaciju na tržištu rada te štititi i podupirati ranjive skupine i skupine u nepovoljnem položaju; podržava kombiniranu upotrebu europskih strukturnih i investicijskih fondova za uspostavu sinergija, pri čemu treba izbjegći dupliranje;
12. izražava veliku zabrinutost zbog fizičkog i mentalnog zdravlja radnika u ribarskoj industriji, koje je često ugroženo ne samo zbog inherentne opasnosti rada na otvorenom moru nego i upotrebe plovila koja ne zadovoljavaju postojeće sigurnosne propise, čime se povećava izloženost radnika nesrećama na radu, uključujući teške nesreće; stoga poziva nadležna tijela da zajamče sigurne i dostojne radne uvjete za sve radnike u tom sektoru kao i jednakе uvjete i pošteno tržišno natjecanje među ribarskim poduzećima na globalnoj razini, bez snižavanja europskih standarda; poziva države članice da pruže odgovarajuću potporu za poboljšanje sigurnosti flota i radnih uvjeta u skladu sa zahtjevima ekološke održivosti i uz poseban naglasak na malom ribolovu, posebno u otočnim i najudaljenijim regijama, u kojima je prosječna starost plovila znatno veća nego u industrijskom ribolovu; pozdravlja inicijativu Komisije za postizanje dogovora o sigurnosti ribarskih plovila;
13. izražava zabrinutost zbog trenutačnog nedostatka uskladenog tumačenja prava EU-a u državama članicama, kao što je nedavno revidirana Direktiva o upućivanju radnika, što dovodi do nedostatka pravne jasnoće i do birokratskog opterećenja poduzeća koja pružaju usluge u više država članica; poziva Komisiju da izravno pomogne državama članicama tijekom cijelog procesa prenošenja u nacionalno pravo kako bi se osiguralo jedinstveno tumačenje europskog prava; u vezi s time naglašava potrebu da se posebna pozornost prida radnicima koji žive u najudaljenijim regijama Europske unije i da se olakša njihova mobilnost prema kopnu i s kopna te među samim najudaljenijim regijama.

INFORMACIJE O USVAJANJU U NADLEŽNOM ODBORU

Datum usvajanja	21.4.2022
Rezultat konačnog glasovanja	+: -: 0: 39 1 0
Zastupnici nazočni na konačnom glasovanju	Matteo Adinolfi, François Alfonsi, Pascal Arimont, Adrian-Dragoș Benea, Isabel Benjumea Benjumea, Tom Berendsen, Erik Bergkvist, Stéphane Bijoux, Rosanna Conte, Rosa D'Amato, Christian Doleschal, Raffaele Fitto, Chiara Gemma, Mircea-Gheorghe Hava, Krzysztof Hetman, Ondřej Knotek, Elżbieta Kruk, Joachim Kuhs, Stelios Kympouropoulos, Nora Mebarek, Martina Michels, Alin Mituța, Dan-Ștefan Motreanu, Andželika Anna Mozdżanowska, Niklas Nienab, Andrey Novakov, Younous Omarjee, Alessandro Panza, Tsvetelina Penkova, Caroline Roose, André Rougé, Irène Tolleret, Valdemar Tomaševski
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju	Álvaro Amaro, Josianne Cutajar, Mónica Silvana González, Jan Olbrycht, Bronis Ropè, Yana Toom
Zamjenici nazočni na konačnom glasovanju prema čl. 209. st. 7.	Susana Solís Pérez

KONAČNO GLASOVANJE POIMENIČNIM GLASOVANJEM U NADLEŽNOM ODBORU

39	+
ECR	Raffaele Fitto, Andželika Anna Moždžanowska, Valdemar Tomaševski
ID	Matteo Adinolfi, Rosanna Conte, Alessandro Panza, André Rougé,
Nezavisni	Chiara Gemma
EPP	Álvaro Amaro, Pascal Arimont, Isabel Benjumea Benjumea, Tom Berendsen, Christian Doleschal, Mircea-Gheorghe Hava, Krzysztof Hetman, Stelios Kympouropoulos, Dan-Ştefan Motreanu, Andrey Novakov, Jan Olbrycht
Renew	Stéphane Bijoux, Ondřej Knotek, Alin Mituța, Susana Solis Pérez, Irène Tolleret, Yana Toom
S&D	Adrian-Dragoș Benea, Erik Bergkvist, Josianne Cutajar, Mónica Silvana González, Nora Mebarek, Tsvetelina Penkova
GUE/NGL	Martina Michels, Younous Omarjee
Zeleni/ESS	François Alfonsi, Rosa D'Amato, Niklas Nienab, Caroline Roose, Bronis Ropé

1	-
ID	Joachim Kuhs

0	0

Legenda:

- + : za
- : protiv
- 0 : suzdržan